

TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS VISUOMENĖS MOKSLŲ INFORMACIJOS SRITYJE

ZIEDŪNĖ ZAVECKIENĖ

Tarptautinio bendradarbiavimo svarba ir sunkumai. Tarptautinis bendradarbiavimas visuomenės mokslų informacijos sklaidimo tikslais nėra visai naujas reiškinys. Nuo šio amžiaus vidurio intensyviai ėmė kurtis įvairios tarptautinės organizacijos, imtos leisti tarptautinės socialinių mokslų, istorijos, ekonomikos ir kitos literatūros rodyklės. Tačiau ypatingas tiek visuomenės mokslų vaidmens sustiprėjimo, tiek ir informacijos sistemų kūrimo požiūriu yra praeitas dešimtmetis. Prasiidėjo platesnis visuomenės mokslų pripažinimas. Tokiomis sąlygomis svarbu siekti gilesnio tarpusavio supratimo taikos, ekologinėje, žmogaus teisių ir kitose sferose, kolektyviai spręsti tiek kiekybines, tiek kokybines visuomenės mokslų informacijos problemas. Tarptautinis bendradarbiavimas informacijos srityje šiuolaikinėmis sąlygomis yra labai svarbus, nes, besivystant mokslui ir stiprėjant jo internacionalizacijos procesui, neįmanoma veikti atskirai. Dėl to kuriamos pasaulinės ir tarptautinės informavimo sistemos. Viena

svarbiausių — pasaulinė mokslinės ir techninės informacijos sistema UNISIST¹ — pradėta steigti 1971 m. Pradžioje į ją visuomenės mokslai nebuvo įtraukti. Tik po 1974 m. Velaskure (Prancūzijoje) vykusios konferencijos² buvo priimta plati visuomenės mokslų informacijos pasaulinės sistemos, kaip UNISIST posistemio, programa. Pradėtos kurti ir tarptautinės specializuotos visuomenės mokslų informacijos sistemos: DARE — UNESCO³ automatizuota informacijos paieškos sistema visuomenės mokslų srityje, DEVSIS⁴ — tarptautinė socialinio ir ekonominio vystymo informacijos sistema, EUDISED⁵ — Europos švietimo informacijos sistema, ECSSID⁶ — Europos bendradarbiavimo programa visuomenės mokslų informacijos ir dokumentacijos srityje ir kt. Geresnės sąlygos bendradarbiauti susidarė kai kuriuose regionuose, ypač Europos⁷.

Tačiau sistemų įdiegimo procesas vyksta lėtai. Tai sąlygoja keitimosi informacija (ypač automatizuotame lygmenyje) sunkumai, taip pat specifinės,

¹ UNISIST — Universal System for Information in Science and Technology.

² Adam R. A. World Information system for the social sciences.— *Aslib. Proc.*, 1975, V. 27, Nr. 7, s. 186—293.

³ DARE — UNESCO — Data Retrieval System for Documentation in the Social and Human Sciences — dokumentų paieškos sistema socialinių ir humanitarinių mokslų srityje, sukurta Suvienytųjų Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos (UNESCO — United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization).

⁴ DEVSIS — International Development Information System.

⁵ EUDISED — European Documentation and Information System for Education.

⁶ ECSSID — European Colokvium Social Sciences Information and Documentation.

⁷ Виноградов В. А. Проблемы международного сотрудничества в информационной деятельности по общественным наукам.— *Международный форум по информации и документации*, 1977, т. 2, № 4, с. 10—12.

tik visuomenės mokslų informacijai būdingos priežastys: 1) visuomenės mokslų objekto sudėtingumas; 2) nevienoda įvairių šalių pažiūra į visuomenės mokslus ir visuomenės mokslų informaciją; 3) politiniai ir kiti barjerai. Vis dar nėra tarptautiniu mastu susitarta, kas tai yra visuomenės mokslai ir kokios pagrindinės jų sudedamosios dalys. Tuo labiau įvairuoja dėsnių, kategorijų, koncepcijų apibrėžimai.

Ideologiniai skirtumai, ypač kovos tarp kapitalizmo ir socializmo paaštrėjimo sąlygomis, „informacinis imperiaizmas“, Vakarų monopolijų įsigalėjimas šioje sferoje“⁸ apunkina bendradarbiavimą, bet visiškai neužkerta kelio tarptautiniam keitimuisi informacija. Kaip teisingai rašo G. Vačnadzė ir J. Kašlevas, „... ideologiniai skirtumai apibrėžia tuos rėmus, kurių ribose partneriai gali plėtoti tarpusavyje pasikeitimą informacija“⁹.

Dėl minėtų ir kai kurių kitų priežasčių informacinis bendradarbiavimas efektyviausias vienos socialinės sistemos ribose. Tokia informavimo sistema, darniai pradėjusi aprūpinti visuomenės mokslus, yra Tarptautinė visuomenės mokslų informacijos sistema, sutrumpintai vadinama MISON (pirmosios rūšies pavadinimo raidės)¹⁰.

Tarptautinės visuomenės mokslų informacijos sistemos (MISON) įkūrimas, struktūra, uždaviniai, funkcijos. Tarptautinio socialistinių šalių bend-

radarbiavimo idėja buvo patvirtinta 1971 m. socialistinių šalių Mokslų Akademijų susitarimuose. Tuo tikslu buvo priimta „Socialistinių šalių mokslinių įstaigų įvairiapusio bendradarbiavimo visuomenės mokslų srityje ilgalaikė programa“ Plečiant įvairiapusio bendradarbiavimo ribas, 1976 m. liepos 8 d. Maskvoje 7 socialistinių šalių: Bulgarijos LR, Cekoslovakijos SR, Lenkijos LR, Mongolijos LR, TSRS, Vengrijos LR ir Vokietijos DR Mokslų Akademijų informacijos centrų ar bibliotekų atstovai pasirašė „Sutartį apie Tarptautinės visuomenės mokslų informacijos sistemos įkūrimą“.¹¹ Joje numatyta sistemos organizacinė struktūra, pagrindiniai uždaviniai ir funkcijos.

Sistemos organizacinę struktūrą sudaro taryba, pagrindinis sistemos centras (головой орган)¹² ir atsakingi nacionaliniai centrai (выделенные органы).¹³

Visam Tarptautinės visuomenės mokslų informacijos sistemos darbui vadovauja taryba. Į ją įeina po vieną atstovą iš visų sistemą sudarančių šalių. Jie visi yra lygiateisiai. Pagrindiniai sprendimai, nutarimai priimami ir darbo kryptys numatomos tarybos posėdžiuose, kurie dažniausiai vyksta vieną kartą per metus. Tarybos posėdžiai organizuojami įvairiose socialistinėse šalyse. Pirmasis MISON tarybos posėdis įvyko 1976 m. spalio mėn. Varšuvoje, trečiasis — 1978 m. birželio mėn. Maskvoje, penktasis — 1980 m.

⁸ Andropovas J. Atsakymas į UNESCO generalinio direktoriaus [A. M. M'Bou] laišką.— Tiesą, 1984, vas. I. INION einamasis archyvas.

⁹ Ваचनाдзе Г. Кашлев И. Международный обмен информацией.— Тбилиси, 1980, с. 38.

¹⁰ МИСОИ — Международная информационная система по общественным наукам.

Соглашение о создании Международной информационной системы по общественным наукам.— М., 1976.— 16 с.— INION einamasis archyvas.

¹² Vokiškai — „Leitorgan“. — Wirkner E. Die Gemeinsamkeit der Ziele und Aufgaben bestimmt die Entwicklung des Internationalen Systems für gesellschaftswissenschaftliche Information.— Informatik, 1977, Nr. 4, S. 7.

¹³ Vokiškai — „verantwortliche nationale Organe“. — Ten pat., S. 7.

Berlyne, septintasis — 1982 m. lapkričio mėn. Taline.

MISON taryba sudaro darbo grupes atskiriems darbams ir projektams vykdyti.¹⁴

Nuo 1978 m. ypač svarbiems klausimams spręsti pradėtos organizuoti išplėstinės konferencijos, į kurias kviečiami ne tik MISON tarybos nariai, bet ir įvairių socialistinių šalių įžymūs visuomenės mokslų atstovai. Pirmoji tokia konferencija įvyko 1978 m. rugsėjo mėn. Bulgarijoje (Varnoje), skirta visuomenės mokslų informacijos vaidmeniui išaiškinti ir MISON vystymo uždaviniams nubrėžti.¹⁵ Antroji MISON konferencija įvyko Taline 1982 m. lapkričio mėn. Joje buvo svarstyti informacinės veiklos efektyvumo didinimo klausimai.¹⁶ Konferencijose pagrindinius teorinio-metodinio pobūdžio pranešimus skaitė TSRS MA Visuomenės mokslų mokslinės informacijos instituto direktorius TSRS MA narys korespondentas V. Vinogradovas. Svarstomais klausimais pasisakė įvairių MISON šalių informacijos centro atstovai. Iš jų ypač aktyviai reikšėsi filosofijos m. kand. Bulgarijos MA Mokslinės informacijos centro direktorė S. Gabrovska, VDR MA Visuomenės mokslų informacijos ir dokumentacijos mokslinio metodikos centro direktorius dr. E. Virkneris, Vengrijos MA bibliotekos generalinis direktorius dr. D. Roža, Lenkijos MA Mokslinės informacijos centro

direktorius dr. B. Lugovskis, mokslinė bendradarbių dr. D. Levandovska ir kt. Konferencijose dalyvavo ir įžymūs socialistinių šalių mokslininkai: istorijos m. dr. A. Petrovas (TSRS), akad. J. Topolskis (LLR), dr. Ch. Fromknechtas (VDR) ir daug kitų. Konferencijose skaityti pranešimai apie informacijos vaidmenį, buržuazinių ideologinių koncepcijų kritiką ir pan. Antrosios konferencijos metu buvo išklaustyti 32 pranešimai ir pasisakymai. Konferencijų medžiaga, išleista atskirais leidiniais 1000 egz. tiražu, pateko į visas MISON šalis. Išleisti ir svarbesni tarybų posėdžių pranešimai, tik gerokai mažesniu (50 egz.) tiražu. Konferencijose ir tarybų posėdžiuose priimti pagrindiniai MISON veiklos dokumentai: metiniai ir penkmetiniai planai, rekomendacijos. MISON veiklos planai 1977—1978 m. buvo patvirtinti I tarybos posėdyje. Atskirai svarstyti 1979—1980 m., 1981 m., 1982 m., 1983 m. planai. Taip pat priimami ir planai penkmečiams. Dabar MISON dirba, remdamasi 1981—1985 m. planu — ilgalaike socialistinių šalių Mokslų Akademijų informacinio bendradarbiavimo programa. Galvojama ir apie perspektyvas, bent jau TSRS visuomenės mokslų informacijos tarnyboje. Perspektyvinis 1986—2005 m. planas rengiamas INION¹⁷ iniciatyva¹⁸.

Tarp tarybos posėdžių ir konferencijų įvairius Tarptautinės visuomenės moks-

¹⁴ Галочка М. П. Сотрудничество Академии наук социалистических стран в области информации по общественным наукам.— В кн.: Доклады Международного совещания по вопросам информации и документации в области социальных наук. М., 1977, с. 20.

¹⁵ Роль научной информации в развитии общественных наук в социалистических странах и задачи развития МИСОН: Материалы Первой научной конференции МИСОН. Варна, 10—16 сентября 1978 г.— София, 1979.— 254 с.— В надзагл.: МИСОН.

¹⁶ Вопросы эффективности информационной деятельности: Материалы Второй научной конференции МИСОН. Таллин, 22—24 ноября 1982 г.— М., 1983.— 354 с.— В надзагл.: МИСОН.

¹⁷ ИНИОН — Институт научной информации по общественным наукам.

¹⁸ Виноградов В. А. Общественные науки в развитом социалистическом обществе.— В кн.: Вопросы эффективности информационной деятельности. М., 1983, с. 17.

lų informacijos sistemos klausimus sprendžia pagrindinis sistemos centras. Jo funkcijos pavestos TSRS Mokslų Akademijos Visuomenės mokslų mokslinės informacijos institutui (INION). Kaip sistemos centras INION privalo:

1. Koordinuoti MISON veiklą.
2. Prižiūrėti sistemos funkcionavimą tarybos priimtų nutarimų ribose.
3. Vykdyti įvairius organizacinius darbus.
4. Kurti automatizuotas informacijos sistemos masyvą ir atlikti kitas užduotis.

Kiekvienos kitos į sistemą įeinančios šalies informacijos įstaiga ar biblioteka yra atsakingas (выделенный) nacionalinis centras. Šalies atstovavimo sistemoje funkcijos buvo pavestos šioms socialistinių šalių informacijos įstaigoms: TSRS — Visuomenės mokslų mokslinės informacijos institutui, Vokietijos Demokratinėje Respublikoje — Visuomenės mokslų informacijos ir dokumentacijos centrinei valdybai (vėliau — VDR visuomenės mokslų informacijos ir dokumentacijos mokslinei tarybai), Bulgarijos Liaudies Respublikoje — Mokslų Akademijos mokslinės informacijos centrui, Lenkijos Liaudies Respublikoje — Mokslų Akademijos mokslinės informacijos centrui, Mongolijos Liaudies Respublikoje — Mokslų Akademijos mokslinės informacijos skyriui. Cekoslovakijoje ir Vengrijoje atsakingų nacionalinių centrų funkcijos pavestos Mokslų Akademijų bibliotekoms: Vengrijos Mokslų Akademijos bibliotekai ir Cekoslovakijos MA fundamentinei bibliotekai — Mokslinės informacijos centrui.

Kiek vėliau (1979 m.) į MISON įsitraukusiai Vietnamo Socialistinei Respublikai atstovauja Vietnamo visuomenės mokslų komiteto Visuomenės mokslų mokslinės informacijos institutas Hanojuje. „Sutartyje“ buvo numa-

tytos šios pagrindinės atsakingų nacionalinių centrų funkcijos:

1. Šalies informacijos įstaigų veiklos visuomenės mokslų klausimais koordinavimas.
2. MISON numatytos tematikos dokumentų rinkimas.
3. Semantinis ir bibliografinis dokumentų apdorojimas.
4. Rezultatų užrašymas į unifikuotas informacijos laikmenas ir jų perdavimas į MISON.
5. Informacijos vartotojų aptarnavimas MISON sistemoje funkcionuojančiais dokumentais.

6. Funkcionalių schemų ir technologinių linijų dokumentams ir duomenims apdoroti rengimas.

7. Savo šalių visuomenės mokslų informacijos poreikių ištyrimas, siekiant tikslingiau spręsti MISON kūrimo uždavinius.

Atsakingi nacionaliniai centrai aktyviai sprendžia ir įvairius kitus sistemos uždavinius, siūlo organizuoti tarybų posėdžius, konferencijas ir pan.

MISON buvo numatyta kurti etapais. Pirmuoju etapu ji funkcionuoja, remdamasi toje šalyje susiklosčiusiomis informacinio darbo tradicijomis. Kartu atliekami ir pagrindinių technologinių procesų automatizavimo darbai. Vėliau MISON turės veikti kaip **automatizuota sistema**, plačiai panaudojanti elektronines skaičiavimo mašinas ir kitas šiuolaikinės technikos priemones.

Į MISON pateks įvairios publikuotų šaltinių formos, atsižvelgiant į apdorojimo unifikavimą, lingvistinį, techninį ir matematinį aprūpinimą.

Sistemos viduje numatyta darbą organizuoti rusų kalba, bet dabar vis plačiau einama prie darbo keliomis kalbomis, įvairiakalbių tezaurų kūrimo ir panašiai. Kalbų klausimas dar kol kas neišspręstas.

Jau 1977 m. lapkričio mėn. X jubiliejiname socialistinių šalių Mokslų Aka-

demijų atstovų Nuolatinio pasitarimo įvairiapusio mokslinio bendradarbiavimo klausimais posėdyje buvo konstatuota, kad MISON tapo veikiančia sistema.¹⁹

Pagrindinius MISON uždavinius formuoja visuomenės vystymosi, tarptautinio bendradarbiavimo ir kiekvienos šalies vidiniai poreikiai. „MISON sutartyje“ buvo numatyti tokie pagrindiniai šios sistemos uždaviniai:

1. Padėti vykdyti socialistinių šalių komunistų partijoms iškilusius socializmo ir komunizmo kūrimo uždavinius.

2. Didinti visuomenės mokslų informacijos efektyvumą.

3. Padėti išvengti mokslinės informacijos rinkimo ir tvarkymo procesų dubliavimo.

4. Padidinti informacijos įstaigų darbo efektyvumą.

5. Suvienyti pastangas rengiant formacinius leidinius.

Tačiau tai galima pavadinti tik pagrindinėmis kryptimis, nes laikas iškelia vis naujus, sudėtingesnius reikalavimus. Tarptautinės visuomenės mokslų informacijos sistemos uždavinius, greta bendrų visoms informacijos sistemoms, lemia ir konkretūs ideologinės kovos, idėjinio-auklėjamojo darbo poreikiai, fundamentinių tyrimų kryptys. Skirtingai nuo kitų tarptautinių informacijos sistemų, MISON uždaviniuose ryškiai akcentuojamas socialistinių šalių informacijos įstaigų dalyvavimas socializmo ir komunizmo kūrimo darbuose, ideologinės kovos fronte, buržuazinių ideologinių koncepcijų kritikoje. Sistema sprendžia ir vidinio organizacinio, metodinio, teorinio darbo gilinimo uždavinius.

Antroje MISON konferencijoje 1982 m. buvo pabrėžta, kad sistemos

organizacinių formų ieškojimo etapas pasibaigė ir dabar svarbiausia didinti informacinio darbo efektyvumą, ieškoti vidinių rezervų. Sistemos veikla turi būti vertinama atsižvelgiant į tikslinę patirtį ir ekonomiškumą.²⁰ Paskutiniu metu pabrėžiami ir visuomenės mokslų informacijos teorinio apibendrinimo uždaviniai, į kuriuos anksčiau buvo kreipta mažiau dėmesio.

1. Pagrindinės MISON veiklos kryptys ir problemos. Šiuo metu MISON veikla remiasi ilgalaikio 1981—1985 m. plano kryptimis, nuolatos atsižvelgiant į savo šalių politinio ir ekonominio vystymo programas ir tarptautinio bendradarbiavimo uždavinius. Galėtume išskirti šias pagrindines tarptautinės visuomenės mokslų informacijos sistemos darbo kryptis:

1. Bendrų sistemos leidinių rengimas ir leidimas.

2. Semantinis ir bibliografinis visuomenės mokslų dokumentų apdorojimas ir jų rezultatų perteikimas INION ir MISON leidiniams.

3. Keitimasis informaciniais leidiniais sistemos ribose.

4. Visuomenės mokslų informacijos kadru kvalifikacijos kėlimas.

5. Automatizuotos informavimo sistemos kūrimas.

6. Dalyvavimas kitose tarptautinėse informacijos sistemose.

Šias mūsų išskirtas pagrindines veiklos kryptis bandysime aptarti plačiau. Pirmoji darbo kryptis — **bendrų sistemos leidinių rengimas ir leidimas** — iki šiol užėmė pagrindinę vietą. Buklete, skirtame MISON, išėjusiame 1982 m., nurodoma, kad per sistemos gyvavimo laiką išleista apie 60 referatų rinkinių, literatūros rodyklių ir ki-

¹⁹ Виноградов В. А. О деятельности Международной информационной системы по общественным наукам (MISON). — М., 1978. — 13 с. — INION einamasis archyvas.

²⁰ Отчет о деятельности Международной информационной системы по общественным наукам в 1982 г. — М., 1983, с. 33.

ty leidinių aktualiais visuomenės mokslų klausimais.²¹ Pagal MISON leidinių (kartu su keliais papildomais tiražais) sąrašus, esančius INION ir paskelbtus kaip priedai prie kasmetinių MISON ataskaitų, priskaičiuojame 94 leidinius, išėjusius 1977–1982 metais. Tarp jų 40 literatūros rodyklių, 36 referatų rinkiniai, 5 apžvalgų ir referatų rinkiniai, 13 konferencijų medžiagų, MISON ataskaitų ir kitų rinkinių. Vien tik 1982 m. išėjo 14 sistemos leidinių. Iš jų 6 referatų rinkiniai, 5 literatūros rodyklės.

Literatūros rodyklių, referatų ir apžvalgų rinkinių tematikos nustatymas — atsakingas uždavinys. Šie klausimai detalai aptariami, atsižvelgiama į visuomeninio-politinio gyvenimo, ideologinio, mokslo-tiriamąjo darbo poreikius. MISON leidiniai yra skirti socialistinių šalių ekonominio ir mokslinio-techninio bendradarbiavimo problemoms (M., 1977 — Literatūros rodyklė), socialistinio gyvenimo būdo, socialistinės demokratijos (M., 1978, Sofija, 1978), proletarinio internacionalizmo (Praha, 1978), bendrosios kapitalizmo krizės paaštrėjimo šiuolaikiniu etapu (M., 1979), atskirų socialistinių šalių ekonominėms-politinėms problemoms (M., 1979, 1981, 1982; Praha, 1982 ir kt.). Yra išleista rodyklės ar referatų rinkiniai, skirti mokslo-tyros, grožinės literatūros, visuomenės mokslų metodologijos, socialinės minties problemoms. 1982 m. svarbus kolektyvinis darbas buvo atliktas rengiant naują leidinių rūšį — atsakingų nacionalinių centrų fonduose esančių periodinių leidinių rodyklę.²² Į ją įtraukta

5203 užsienio periodinių leidinių pavadinimai. Be abėcėlinės, išeis ir sisteminių rodyklė.²³

Atskirais leidiniais kasmet (nuo 1979 metų) išleidžiamos MISON veiklos ataskaitos, kurias rengia pagrindinis sistemos centras. 1977–1978 m. ataskaita išėjo bendru leidiniu, o kitų metų ataskaitos, skirtos tik vienerių metų veiklai nušviesti, įvertinti ir ateities planams nužymėti, išleidžiamos atskirai. Ataskaita išeina nedideliu maždaug 50 egzempliorių tiražu, bet ji aptariama, ją gauna visos MISON šalys. Prie ataskaitos yra reikšmingi priedai — MISON leidinių ir literatūros apie MISON veiklą sąrašai.

Gana svarbūs MISON konferencijų dokumentai. 1979 m. Sofijoje buvo išleista rusų kalba 254 puslapių apimties ten vykusios MISON pirmosios konferencijos medžiaga. Panašų leidinį apie antrąją konferenciją parengė INION.

Pirmą kartą 1982 m. VDR atsakingas nacionalinis centras išleido nors ir nedidelės apimties (31 p.), bet gausiai iliustruotą bukletą „Tarptautinė visuomenės mokslų informavimo sistema (MISON)“ Jame pateikta žinių ir iliustracinės medžiagos apie pagrindinio centro ir kiekvienos šalies, įeinančios į sistemą, visuomenės mokslų informacinę veiklą. Svarbu dar ir tai, kad bukletas išleistas penkiomis kalbomis: rusų, vokiečių, anglų, prancūzų ir ispanų 20.000 egzempliorių tiražu. Tai įgalino plačiau paskleisti Tarptautinės visuomenės mokslų informacijos sistemos patirtį.

Rengiant ir leidžiant spaudinius, vienaip ar kitaip prisidėjo visos siste-

Международная информационная система по общественным наукам.— М., 1982, с. 4.

²² Указатель текущих периодических изданий по общественным наукам, приобретенных ВНО МИСОН из стран, не входящих в СЭВ / МИСОН.— Берлин, 1982.— Т. I. Алфавитный указатель. 1982. 544 с.

²³ Отчет о деятельности Международной информационной системы по общественным наукам.— М., 1983, с. 49—51.

mos šalys, bet daugiausiai pasidarbavo kol kas TSRS, VDR, BLR, CSSR informacijos centrai. Labai aktyviai įsitraukė į sistemą Mongolijos LR ir Vietnamo LR informacijos įstaigos.

2. Semantinio ir bibliografinio visuomenės mokslų dokumentų apdoravimo rezultatais jau daugelį metų keičiamasi tarp MISON šalių. Tuo siekiama kelių tikslų. Svarbiausias jų — vienkartinio informacijos apdorėjimu siekti daugkartinio jos panaudojimo. Dėl to norima, kad MISON ir INION leidiniams referatus, apžvalgas, bibliografinius duomenis apie svarbiausius mokslininkų darbus atrinktų ir pateiktų tų šalių informacijos centrai. Tai pasiekta. Dabar beveik visos šalys siunčia tokią medžiagą. Antai 1981 m. INION gavo savo ir MISON leidiniams iš CSSR — 161 referatą, iš Mongolijos LR — 102 referatus, iš BLR — 95 referatus. Atsiųstų bibliografinių aprašų skaičius gerokai didesnis. Iš CSSR jų gauta 1681, iš Vengrijos LR — 648, iš Mongolijos LR — 635 ir t. t.²⁴

3. Svarbus darbo baras — keitimasis informaciniais leidiniais. Kasmet į MISON priklausančias šalis išsiunčiama bendri sistemos ir didelė dalis INION leidinių. Ypač pageidaujami INION referatų žurnalai „Visuomenės mokslai užsienyje“, užsienio literatūros bibliografinės rodyklės. 1981 m. į MISON šalis išsiūsta 60 pavadinimų INION ir 10 pavadinimų MISON leidinių arti 17.000 egz.²⁵ Per 1982 metus į šias šalis išsiūsta jau daugiau —

121 leidinys 99.944 egz. Plačiausiai INION ir MISON leidiniai platinti TSRS. Vien tik 1982 m. į 883 šalis aukštąsias mokyklas išsiūsta 95.000 egz. šių leidinių.²⁶ 1982 m. juos gavo 311 įstaigų ir organizacijų užsienio socialistinėse šalyse. Iš jų Lenkijos Liaudies Respublikoje — 52, Bulgarijos Liaudies Respublikoje — 41, Vokietijos Demokratinėje Respublikoje — 41, Cekoslovakijos Socialistinėje Respublikoje — 40, Vengrijos Liaudies Respublikoje — 31, Mongolijos Liaudies Respublikoje — 5. Atskiros socialistinės šalys savo ruožtu propagavo tuos leidinius, rengdamos jų parodas (Bulgarijos Liaudies Respublika, Vietnamo Liaudies Respublika), informacijos dienas (Mongolijos Liaudies Respublika), atlikdamos leidinių panaudojimo tyrimus (Vengrijos MA biblioteka). Vengrijos MA bibliotekos anketinio tyrimo metu buvo nustatyta, kad mokslinio tyrimo institutuose, universitetų bibliotekose, katedrose ir kitose įstaigose domimasi šiais leidiniais. Daugiausia dėmesio susilaukia bibliografinės rodyklės, po to aina referatų žurnalai ir apžvalgos.²⁷

Siekiant plačiau panaudoti MISON leidinius, kai kurie iš jų, pavyzdžiui, referatų rinkiniai „Maoizmo ideologijos ir praktikos kritika“, „Nekapitalistinio vystymosi kelio klausimai“, 1982 m. išversti į vietnamiečių kalbą.²⁸

Socialistinių šalių visuomenės mokslų informacijos įstaigos taip pat siunčia savo informacinius leidinius pagrindiniam centrui ir atsakingiems na-

²⁴ Отчет о деятельности Международной информационной системы по общественным наукам в 1981 г.— М., 1982, с. 10—11.

²⁵ Ten pat, p. 12.

²⁶ Отчет о деятельности Международной информационной системы по общественным наукам в 1982 г.— М., 1983, с. 11.

²⁷ Ten pat, p. 9—10.

²⁸ Ten pat, p. 10.

cionaliniams centrams, tačiau kalbinis barjeras trukdo juos plačiau panaudoti.

MISON gali funkcionuoti ne tik šalių dalyvių parengti leidiniai, bet ir kiti dokumentai iš INION 13 mln. egzempliorių fondo.

4. Visuomenės mokslų informacijos kadro kvalifikacijos kėlimo problemos MISON mastu pirmą kartą detaliau nagrinėtos antrame MISON tarybos posėdyje 1977 metais. Šiame posėdyje patvirtinta „Visuomenės mokslų informacijos specialistų rengimo ir kvalifikacijos kėlimo programa“.²⁹ Joje buvo numatyti klausimai, žinotini informacijos darbuotojui. Tai ideologiniai, organizaciniai visuomenės mokslų informacijos atskirose socialistinėse šalyse, visuomenės mokslų informacijos šaltinių, analitinio-sintetinio informacijos šaltinių apdorojimo, informacinio darbo metodikos, informacijos kalbų, indeksavimo, tekstinės informacijos automatizuoto apdorojimo, bibliotekinių procesų automatizacijos ir mechanizacijos, informatikos teorijos klausimai. Išsami kvalifikacijos kėlimo programa ir literatūros rodyklė šiais klausimais buvo parengta Bulgarijos Mokslų Akademijos bibliotekos — mokslinės informacijos centro darbuotojos S. Gabrovskos ir išleista rusų kalba 400 egz. tiražu 1978 m. Į redakcinę kolegiją įėjo visų MISON šalių informacijos centrų atstovai.³⁰ Medžiagą programos klausimais Bulgarijos MA bibliotekai — mokslinės informacijos centrui taip pat siuntė visos MISON dalyvės. Progra-

ma skirta įvairioms mokymo formoms.

1978 m. pavasarį Informacijos darbuotojų kvalifikacijos kėlimo institute Maskvoje pirmą kartą buvo sudaryta 20 žmonių grupė iš TSRS visuomenės mokslų informacijos įstaigų darbuotojų. 1980 m. išleistos šio Instituto programos „Visuomenės mokslų mokslinės informacinės veiklos organizacijos“³¹ specializacijai. Nors žinių nepavyko rasti, bet verta manyti, kad vienokios ar kitokios visuomenės mokslų informacijos darbuotojų kvalifikacijos kėlimo formos pagal parengtą programą naudojamos ir kitose socialistinėse šalyse.

1978 m. buvo kalbama apie mokymo priemonės visuomenės mokslų informacijos klausimais parengimą. Tuo metu parengtas priemonės planas — prospektas jau buvo apsvarstytas MISON šalyse ir jam pritarta.³² Panašios paskirties leidinio dar neturime iki šiol, bet po kurio laiko išėjo iš spaudos V. Vinogradovo knyga „Visuomenės mokslai ir informacija“ (M., 1979). Gal čia ir buvo to sumanymo rezultatas?

Įdomi mokymo forma — mokslinės informacijos vasaros mokyklos. Jos turi vykti įvairiose šalyse. Programa numatyta 50 valandų. Kaip pavyzdį pateiksime 1979 m. vasaros mokyklos programą. Tai dviejų savaitių mokymo programa mokyklai, numatyta organizuoti Lenkijos MA iniciatyva. Mokykloje galėjo dalyvauti po 6 žmonės iš kiekvienos MISON šalies ir 15 atstovų iš Lenkijos — šalies organizatorės. Dės-

²⁹ Виноградов В. А. О деятельности Международной информационной системы по общественным наукам (МИСОН).— М., 1978, с. 9.— INION einamasis archyvas.

³⁰ Программа подготовки и повышения квалификации специалистов в области информатики по общественным наукам: Указатель литературы.— София, 1978.— 76 с.

³¹ Сборник программ по специализации «Организация научно-информационной деятельности в области общественных наук».— М., 1980.— 58 с.

³² Виноградов В. А. О деятельности Международной информационной системы по общественным наукам (МИСОН).— М., 1978, с. 9—10.— INION einamasis archyvas.

tytojais turėjo būti MISON šalių mokslininkai, UNESCO atstovai. Paskaitos turėjo vykti rusų kalba. Programoje buvo numatyta, kad jos galėjo būti skaitomos ir kitomis kalbomis, bet tada prelegentas turėjo atsivežti ir savo vertėją. Čia buvo numatyti pranešimai iš Lenkijos MA apie visuomenės mokslų padėtį ir perspektyvas pasaulyje, Tarptautinę visuomenės mokslų informavimo sistemą (TSRS, pranešėjas V. Vinogradovas), apie UNESCO ir kitų jungtinių organizacijų veiklą visuomenės mokslų srityje (UNESCO, dr. J. Lituchinas), bibliotekų automatizacijos problemas pasaulyje (Lenkijos LR, dr. A. Sitaraska), atskirų MISON šalių informacijos sistemų charakteristikas ir t. t. Buvo numatyta išnagrinėti 22 temas. Visi mokyklos dalyviai turėjo gauti po 1 egzempliorių medžiagos, kurią galėjo išleisti savo šalyje.³³

Pastaruoju metu labai paplito MISON šalių informacijos centrų darbuotojų stažuotės Pagrindiniame centre — INION. Svarbiais leidinių struktūros nustatymo, medžiagos atrankos, automatizuotos informacijos sistemos kūrimo klausimais 1981—1982 m. INION stažavosi daugiau kaip 50 specialistų iš MISON atsakingų nacionalinių centrų. Drauge 49 INION darbuotojai buvo išvykę į sistemos šalis.³⁴

Tam tikrą įnašą rengiant mūsų respublikos visuomenės mokslų informacijos kadrus įneša ir VVU bibliotekininkestės ir bibliografijos specialybės humanitarinių bibliotekų specializaci-

jos studentams skaitomas kursas: „Visuomenės mokslų informavimo sistema“ VVU išleista to kurso programa.³⁵

5. MISON automatizuota informacijos sistema (MISON AIS). Jau 1976 m. „MISON sutartyje“ buvo nurodyta, kad sistema bus kuriama etapais. Pirmu etapu ji veiks naudodama susitarimo dalyvių turimas priemones, organizacines formas ir metodus. Kartu turi būti pradėti parengiamieji darbai pagrindinėms technologinėms operacijoms automatizuoti. Ateityje MISON turi veikti kaip automatizuota sistema, plačiai naudojanti elektronines skaičiavimo mašinas ir kitas šiuolaikines technines priemones.³⁶ Remiantis tuo, pirmame Tarybos posėdyje Varšuvoje 1976 m. spalio 30 d. buvo priimtas MISON veiklos planas 1977—1978 m., kuriame numatyti ir automatizuotos sistemos kūrimo uždaviniai. Vykdamt juos, buvo parengti MISON automatizuotos sistemos nuostatai (konceptija), kuriuose apibrėžti sistemos tikslai ir uždaviniai, jos organizacinė-struktūrinė struktūra, sistemos pagrindinio centro ir atsakingų nacionalinių centrų funkcijos, sistemos suderinamumas tarp šalių — MISON dalyvių. Be to, nuostatuose aptarti mokslo šakų, įtraukiamų į sistemą, lingvistinio aprūpinimo, informacijos paieškų kalbų, lezaurų, klasifikacijos, rubrikatorių, deskriptorių, techninių priemonių, tematinio aprūpinimo, efektyvumo ir kiti organizaciniai MISON AIS kūrimo klausimai.³⁷

³³ Программа летней школы по научной информации МИСОН. (М.—Варшава), 1979.— 8 с.— INION einamasis archyvas. Ar paskaitos mokykloje vyko, žinių neturime.

³⁴ Виноградов В. А. Отчет о деятельности Международной информационной системы по общественным наукам в 1982 г.— М., 1983, с. 13.

³⁵ Zaveckienė Z. Visuomenės mokslų informavimo sistema.— V., 1981.— 22 p.

³⁶ Соглашение о создании Международной информационной системы по общественным наукам.— М., 1976, с. 4.— INION einamasis archyvas.

³⁷ Основные положения (концепция) автоматизированной информационной системы МИСОН.— М., 1977.— 16 с.— INION einamasis archyvas.

Iš karto iškilo daug problemų dėl nevienodo informacinio aptarnavimo patyrimo, tradicijų, materialinio aprūpinimo MISON šalyse. Šias problemas spręsti turėjo visos šalys, tačiau svarbiausią vaidmenį suvaldino pagrindinis centras (INION). Jam buvo pavesta vadovauti MISON AIS kūrimui ir veiklai. Jis turėjo koordinuoti mokslo tyrimo darbus AIS klausimais, parengti normatyvinę-techninę dokumentaciją, taip pat išspręsti technologijos, lingvistinio ir matematinio aprūpinimo, techninės bazės problemas. Pagrindiniam centrui pavesta taip pat kurti informacijos masyvus ir komunikatyviniame formate siųsti juos atsakingiems nacionaliniams centrams, formuoti MISON duomenų banką, įvesti į sistemą svarbiausią informaciją iš šalių, neįeinančių į MISON, atlikti TSRS atsakingo nacionalinio centro funkcijas.

Savo ruožtu kitų MISON šalių atsakingi nacionaliniai centrai atlieka koordinacines funkcijas, apdoroja savo šalies literatūrą, aprūpina iš MISON gauta informacija savo šalies informacijos vartotojus, dirba mokslo tiriamąjį darbą ekspertų grupėse bei sprendžia organizacinius ir techninius informacijos vartotojų tyrimo klausimus MISON AIS kūrimo tikslu. AIS pradžioje numatyta aptarnauti pagrindinius mokslinio komunizmo, filosofijos ir sociologijos, ekonomikos, valstybės ir teisės, istorijos, kalbotyros, literatūros mokslo, mokslo tyros klausimus, kompleksines visuomenės mokslų ir atskirų šalių bei regionų problemas³⁸. Kol kas į automatizuotą INION duomenų bazę įtraukiama tik ekonomikos, filosofijos ir sociologijos bei mokslinio komunizmo literatūra.³⁹ Medžiaga rodo, kad

AIS pradžioje apims tas mokslo šakas, kurias ir anksčiau tradicinėmis formomis aptarnavo INION. Į sistemą numatyta įtraukti tik publikuotą informaciją, nors jau 1982 m. antroje MISON konferencijoje buvo keltas ir nepublikuotos informacijos įtraukimo klausimas. Kol kas jo svarstymas atidėtas.

MISON AIS numatytas decentralizuotas informacijos parengimas ir įvedimas ir centralizuotas informacijos išvedimas. MISON AIS lingvistinis aprūpinimas susideda iš klasifikacinės ir deskriptorinės dalies. Pagrindinę vietą klasifikacinėje dalyje užima MISON rubrikatorius, kuris turi tris lygmenis. Numatyta jį gilinti, kurti pagalbinus fasetus (sąrašus). Deskriptorinės dalies pagrindu yra Bazinis tezaurus, turintis pakankamą deskriptorių kiekį pagrindinėms visuomenės mokslų šakoms žymėti. Bazinis tezaurus kuriamas sistemos darbo kalba (rusų), vėliau numatoma kurti daugiakalbius tezaurus.

Techninė MISON AIS bazė susidės iš pagrindinio centro ir suderintų su juo atsakingų nacionalinių centrų techninių priemonių: ESM, duomenų parengimo įtraukti į ESM technikos, ryšio linijų aparatūros ir terminalų, fototirinkimo įrenginių, kopijavimo-dauginimo priemonių aparatūros darbui su mikrolaikmenomis (mikrofilmomis, mikrofilmais) ir kt.

Pagrindiniams MISON AIS uždaviniams vykdyti yra sudaryta Nuolatine darbo grupė, kuriai vadovauja pagrindinio centro atstovas V Chisamutdinovas. Pagrindinis šios grupės darbas 1982 m. buvo MISON AIS Techninio-darbinio projekto rengimas ir koreliacija.

³⁸ Основные положения (концепция) автоматизированной информационной системы MISON.— М., 1977, с. 2.— INION einamasis archyvas.

³⁹ Мдивани Р. Р. Автоматизация информационной работы в ИНИОН.— Советская библиография, 1983, № 6, с. 36.

Tais metais MISON pagrindinis centras parengė ir išsiuntinėjo atsakingiems nacionaliniams centrams metodinius nurodymus: „Medžiagos visuomenės mokslų informacijos klausimais pristatymas magnetinės juostos komunikatyviniame formate: organizacija, struktūra, elementų charakteristika“.⁴⁰

Svarbų darbą atliko MISON pagrindinio centro ir VDR specialistai, aptardami ir suderindami MISON AIS komunikatyvinį formatą. Mongolijos Liaudies Respublikos atsakingo nacionalinio centro specialistai techninės-darbinės programos pagrindu parengė nacionalinės automatizuotos sistemos „Ekonomika“ techninį projektą.⁴¹

Kooperuojant pastangas ir pasidalijant darbą tarp sistemos dalyvių, esama daug sunkumų, ypač apdorojant nacionalines literatūras. Pagrindinis sunkumas tas, kad sistemoje turi funkcionuoti daugiakalbė informacija, o sistemos darbo kalba yra viena. Šalys — dalyvės turi rengti rusų kalba anotaciją savo nacionalinei medžiagai, kuri bus įvesta į ESM. Dėl to kai kurių atsakingų nacionalinių centrų atstovai kelia klausimą apie informacijos paieškos apribojimą MISON rubrikatoriaus ir deskriptorių lygmeniu, atsisakant anotacijos. 1982 m. MISON antroje konferencijoje V. Vinogradovas tuo klausimu pabrėžė, kad tai yra sunkus klausimas, bet diskusijos dėl jo negali ilgai tęstis. Jį reikia spręsti, atsižvelgiant į maksimalaus informacijos išsamumo ir operatyvumo uždavinius.⁴²

1982 m. buvo teigiamai vertinamos Nuolatinės darbo grupės MISON AIS kurti pastangos, pabrėžiamas sistemos pagrindinio centro INION ir atsakingų nacionalinių centrų įnašas. Ypač teigiamai vertinama INION ir Bulgarijos MA Mokslinės informacijos centro pastangos perduoti informaciją ryšio kanalais. Per 1981—1982 m. ryšio kanalais Bulgarijos LR iš sistemos gauta daugiau kaip 10 tūkst. informacijų į daugiau kaip 1300 bulgarų mokslininkų užklausimų. MISON taryba teigiamai įvertino darbus, vystant telekomunikacinį ryšį, ir pasisakė už jo išplėtimą.⁴³

1982 m. pabaigoje MISON antroje konferencijoje buvo pabrėžta, kad labai svarbus uždavinys — sukurti ryšio kanalus su Praha, Berlynu, Budapeštu, Varšuva ir su kitomis sistemos dalyvių sostinėmis.⁴⁴

Naujus uždavinius iškelia ir techninės bazės vystymasis. Gavus naują ESM EC-1055 M ir išplėtus naujų išorinių įrengimų kompleksą, reikėjo ir kitų programinių sprendimų.

MISON naudojami sistemos pagrindinio centro automatizuotos informavimo sistemos patyrimu. Jos pramoninė eksploatacija pradėta 1980 m. lapkričio mėn. 1983 m. automatizuotame INION duomenų masyve buvo apie 150 tūkst. knygų ir straipsnių. MISON automatizuotą informavimo sistemą įdiegti numatyta 1985 metais.⁴⁵

6. Dalyvavimas kitose tarptautinėse informavimo sistemose. MISON taip

⁴⁰ Отчет о деятельности Международной информационной системы по общественным наукам в 1982 г.— М., 1983, с. 37.

⁴¹ Тен пат, p. 36, 37.

⁴² Виноградов В. А. Общественные науки в развитом социалистическом обществе и задачи научной информации.— М., 1982, с. 12.

⁴³ Отчет о деятельности Международной системы по общественным наукам в 1982 г.— М., 1983, с. 15.

⁴⁴ Виноградов В. А. Общественные науки в развитом социалистическом обществе и задачи научной информации.— М., 1982, с. 13.

⁴⁵ Мдивани Р. Р. Автоматизация информационной работы в ИНИОН.— Советская библиография, 1983, № 6, с. 36.

pat sprendžia bendradarbiavimo klausimus sistemos ribose ir ryšių su kitomis tarptautinėmis organizacijomis klausimus. Sistema stengsis maksimaliai panaudoti visų pirma Tarptautinio mokslinės ir techninės informacijos centro (МЦНТИ)⁴⁶ patyrimą, rezultatus ir taikomųjų programų paketus.⁴⁷

Glaudūs ryšiai palaikomi tarp MISON ir ECSSID — Europos bendradarbiavimo programos visuomenės mokslų informacijos ir dokumentacijos srityje. Kaip buvo nurodyta 1977 m. Maskvoje vykusiame pasitarime socialinių mokslų klausimais, bendradarbiavimo tikslais galima produktyviausiai panaudoti dvi programas: socialinių mokslų periodinių leidinių duomenų bazės kūrimą ir tarptautinio katalogo apie socialinių mokslų tarybas sudarymą.⁴⁸

Kaip rodo ataskaitos, MISON šalys pradėjo leisti periodinių leidinių rodykles ir vykdyti kitus Europos bendradarbiavimo programos visuomenės mokslų informacijos ir dokumentacijos srityje (ECSSID) punktus.⁴⁹

Svarbios tarptautinio bendradarbiavimo su įvairiomis kitomis informavimo sistemomis problemos, kurias sprendžiant turės dalyvauti MISON, susijusios su terminologijos, aprašo, rašto sistemų konversijų standartizavimu, daugiakalbių tezaurų kūrimu, bibliografinių leidinių rengimu ir t. t.⁵⁰ Dėl

to būtina bendradarbiauti su pasauline informavimo sistema UNISIST bei įvairiomis tarptautinėmis informavimo sistemomis.

Išvados: 1. MISON yra svarbiausias socialistinių šalių visuomenės mokslų informacijos organų susivienijimas, įkurtas 1976 m. liepos 8 d., susitarus Bulgarijos LR, Čekoslovakijos SR, Lenkijos LR, Mongolijos LR, Tarybų Sąjungos, Vengrijos LR, Vokietijos Demokratinės Respublikos Mokslų Akademijų informacijos centrų ar bibliotekų atstovams. 1979 m. į sistemą įsitraukė ir Vietnamo Socialistinė Respublika. MISON organizacinę struktūrą sudaro: taryba, sistemos pagrindinis centras (INION) ir atsakingi nacionaliniai centrai.

2. Nuo 1977 m. MISON tapo kiančia sistema.

3. MISON svarbiausiais savo uždaviniais laiko tuos, kuriuos tuo metu sprendžia visuomenės mokslas ir visuomeninė-politinė praktika. Ypač akcentuojamas aktyvus visuomenės mokslų informacijos organų darbas komunizmo ir socializmo statyboje, ideologinės kovos fronte, buržuazinių koncepcijų kritikoje.

4. MISON veikloje išsiskiria tradicinės šalių bibliotekinio-bibliografinio ir informacinio darbo formos: sistemos leidinių rengimas ir leidimas, keiti-

⁴⁶ МЦНТИ — Международный центр научной и технической информации.

⁴⁷ Гапочка М. П. Сотрудничество Академии наук социалистических стран в области информации по общественным наукам.— В кн.: Доклады Международного совещания по вопросам информации и документации в области социальных наук. М., 1977, с. 20, 24.

⁴⁸ Мейриа Ж. Потребности и возможности Европейского сотрудничества в области информации и документации по социальным наукам.— В кн.: Доклады международного совещания по вопросам информации и документации в области социальных наук. М., 1977, с. 10.

⁴⁹ Ответ о деятельности Международной информационной системы по общественным наукам в 1982 г.— М., 1983, с. 16, 58.

⁵⁰ Мейриа Ж. Потребности и возможности Европейского сотрудничества в области информации и документации по социальным наукам.— В кн.: Доклады международного совещания по вопросам информации и документации в области социальных наук. М., 1977, с. 7—13; Новые издания.— Бюллетень ЮНЕСКО для библиотек, 1978, т. 32, № 3, с. 213—214.

masis informacija, kadru rengimas, dalijimasis darbo patyrimu. Ryskėja ir naujos formos, susijusios su automatizacijos panaudojimu, koordinacijos, valdymo bei bendradarbiavimo su kitomis informacijos sistemomis klausimų sprendimu.

5. MISON savo darbe vadovaujasi ilgalaikę įvairiapusio socialistinių šalių Mokslų Akademijų bendradarbiavimo programa. Ją vykdant, 1977—1982 m. MISON vardu išėjo 94 leidiniai, pasikeista beveik 100.000 egz. spaudinių, pradėta kadru mokymo programa, stažuotės INION ir atsakinguose nacionaliniuose centruose, atlikta daug kitų darbų. Pastaruju metu vis daugiau dėmesio skiriama visuomenės mokslų informacijos teorinio įprasmimo klausimams.

6. Ateityje MISON turi tapti automatizuota informacijos sistema — MISON AIS. Pradžioje ji rėmėsi INION sistema, kurios pramoninė eksploatacija pradėta 1980 m. pabaigoje. MISON automatizuotą informavimo sistema įdiegti numatyta 1985 m.

7 Pradžioje MISON AIS numato aprūpinti pagrindinius visuomenės mokslus: mokslinį komunizmą, filosofiją ir sociologiją, ekonomiką, valstybę ir teisę, istoriją, kalbotyrą, literatūros mokslą, mokslotyra, kompleksines atskirų šalių ir regionų problemas, t. y.

sritis, kurias aprūpino ir INION. Koi kas automatizuotai apdorojama tik ekonomikos, filosofijos ir sociologijos bei mokslinio komunizmo literatūra.

8. Sistemoje per ryšio kanalus gali funkcionuoti informacija apie INION masyve esančius spaudinius (apie 13 mln. egz.) ir daugiau kaip 150 tūkst. dokumentų, įtrauktų į ESM.

9. Glaudžiausi bendradarbiavimo ryšiai palaikomi su Bulgarijos LR. 1980 m. buvo sukurtas telekomunikacinis kanalas tarp Bulgarijos LR MA informacijos centro ir INION, kuris dabar išplėstas. Sėkmingai bendradarbiavama taip pat su VDR, CSSR ir kitais atsakingais nacionaliniais centrais.

10. Sėkmingą Tarptautinės visuomenės mokslų informacijos sistemos egzistavimą garantuoja socialistinių šalių — dalyvių tikslų vienovė, mokslininkų įvairiapusio bendradarbiavimo patyrimas, informacijos įstaigų ir bibliotekų darbo suderinamumas.

11. MISON artimiausioje ateityje turi spręsti nemaža problemų, susijusių su leidinių planavimo ir parengimo metodikos tobulinimu, daugiakalbio informacijos masyvo įtraukimu į ESM, kalbinių, lingvistinių, teritorinio nutolimo ir skirtingų atskirų sistemos šalių uždavinių sprendimu. Būtina taip pat paspartinti MISON AIS įdiegimą, kelti informacinio darbo efektyvumą.

Vilniaus V Kapsuko universiteto
Mokslinės informacijos katedra

Įteikta
1984 m. balandžio mėn.

МЕЖДУНАРОДНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО В ОБЛАСТИ ИНФОРМАЦИИ ОБЩЕСТВЕННЫХ НАУК

ЖЕДУНЕ ЗАВЕЦКЕНЕ

Резюме

Обмен информацией в сфере общественных наук стал необходимым условием современности. Поэтому создаются всемирные и международные системы информации. С 1974 г.

общественные науки включены в программу «UNISIST», созданы системы «DARE», «DEV-SIS», «EUDISED», «ECSSID» и др. Однако, успешному международному сотрудничеству

в области информации общественных наук неблагоприятно влияют политические барьеры, сложность объекта, разные взгляды на возможности сотрудничества, особенно на уровне ЭВМ.

Поэтому особенно эффективным является сотрудничество в рамках одной социальной системы. Примером такого объединения является Международная информационная система по общественным наукам — МИСОН, в которую входят восемь социалистических стран: Народная Республика Болгария, Бенгская Народная Республика, Германская Демократическая Республика, Монгольская Народная Республика, Народная Республика Вьетнам, Польская Народная Республика, СССР, Чехословацкая Социалистическая Республика.

Соглашение о создании МИСОН было подписано 8 июля 1976 г.

Организационная структура системы: совет, головной орган и выделенные национальные органы. Совет, в который на равноправных началах входит по одному члену от каждой страны, на своих заседаниях решает важнейшие вопросы системы. Функции головного органа возложены на Институт научной ин-

формации по общественным наукам АН СССР (ИНИОН).

МИСОН представляет социалистические страны в разных международных информационных программах, советах, системах.

МИСОН способствует решению задач общественных наук и идеологической работы в целом и внутренних вопросов (организационных, теоретических, методических) информации. Члены МИСОН сотрудничают на традиционных началах: осуществляют совместный выпуск изданий (всего за 1977—1982 г. вышло 94 издания), обмениваются информацией (более 100.000 экз.), готовят информационные кадры, обмениваются опытом на стажировках, в школах, решают вопросы координации и управления системы. В дальнейшем МИСОН будет действовать как автоматизированная информационная система. МИСОН АИС промышленная эксплуатация, в начале на базе ИНИОН начата в 1980 г. АИС внедрить намечено в 1985 г. В дальнейшем МИСОН должна решить вопросы, связанные с вводом в ЭВМ иноязычного территориального отдаленного массива информации расширением каналов связи, обменом информацией с другими международными системами.

INTERNATIONAL INTERCOURSE IN THE SPHERE OF THE INFORMATION ON SOCIAL SCIENCES

ZIEDUNE ZAVECKIENE

Summary

The exchange of the information on social sciences has become indispensable at present. So the international systems of information are being founded, such as „DARE“, „DEVSI“, „EUDISED“, „ECSSID“. Since 1974 the social sciences are included in the program „UNISIST“. In spite of that political barriers, the complication of the subject, different views influence the successful intercourse in the field of information.

Especially effective is the cooperation of the countries of the same social system. The International system of Information on Social Sciences „MISON“ has become as an example. It unites eight socialist countries: Bulgaria, Hungary, the German Democratic Republic, Mongolia, Democratic Republic of Viet-Nam, USSR, Czechoslovakia, Poland.

The agreement for the „MISON“ foundation was signed on June 8th, 1976.

The Structure of „MISON“ is: the Council, the Head Organ and the national organs. The council includes one member from each country. It solves the most complicated problems concerning the system. The functions of the head organ are in the charge of the Institute of scientific Information on social Sciences of the Academy of Sciences of the USSR — „INION“.

„MISON“ represents socialist countries in various international informational programs, councils, systems.

It can solve various problems connected with social sciences and ideological work in general and in solvation of inner problems, such as the organization, theory and methods of information.